

Baba Basra Sources 2

רשב"ם מסכת בבא בתרא דף ס עמוד א

מתני'. לא יפתח אדם לחצר השותפין - אפילו היכא דיש לו חזקה.

רא"ש מסכת בבא בתרא פרק א סימן ב

אבל אם יש עדים שמחלו השותפין זה לזה על היזק ראייה שוב אין יכולין לחזור בהן.¹ אף על פי שהאומר לחבירו קרע כסותי ושבר כדי יכול לחזור בו ויתחייב חבירו בהיזקו אחר שחזר בו. שאני הכא דתביעת ממון יש ביניהן שנתחייב כל אחד לחבירו לסייעו בבנין הכותל והוי כמו שנתחייב לו מנה ומחלו לו עליו שזכה במחילתו בלא קנין:

חדושי הרמב"ן מסכת בבא בתרא דף ב עמוד א

מאי מחיצה גודא כדתניא וכו'. הך ראייה כדי נסבה שכמה משניות וברייתות שנויות בתלמוד בלשון מחיצה שהוא גודא, אלא חדא מינייהו נקט דחביבא ליה משום שהוא חדוש גדול דמינה שמעינן דינא דגרמי.

חדושי הרמב"ן מסכת בבא בתרא דף ב עמוד א

נפרצה אומר לו גדור. ואף על גב דקי"ל כר' יוסי דאמר על הניזק להרחיק את עצמו, כיון שיש איסור בדבר מחמת הכלאים שהערבוב מבטל את השורה מחייבין אותו לגדור, שהוא המקיים כלאים בכרם שבא לתחומו של חברו ואין חברו נכנס בתחומו, כנ"ל, ואחרים אמרו דלא אתיא כר' יוסי אלא כרבנן דאמרי על המזיק להרחיק את עצמו. ואף על גב דקי"ל כי הא מתניתא, נהי דקיימא לן כותיה דדיינין דינא דגרמי אבל היא גופא ליתא.

חדושי הרשב"א מסכת בבא בתרא דף ב עמוד א

נפרצה אומר לו גדור. ואפי' לר' יוסי דאמר על הניזק להרחיק את עצמו הא מודה הוא בגירי דעל המזיק להרחיק את עצמו והכא נמי גירי נינהו וטפי מגירי דמשום ערבוב גפניו שמתערבין עם תבואתו של זה הוא שנאסרה התבואה:

בית הבחירה למאירי מסכת בבא בתרא דף ב עמוד א

זה שאומרים לו גדור יש מפרשים בו לבעל הכרם אבל לא לבעל הזרעים ולא מפני שהגפנים יאסרו את הזרעים ולא הזרעים את הגפנים ששניהם נאסרים אלא מפני שהגפנים משתרשים ומגדלים נופים והולכים אצל הזרעים והן הם הגורמות עיקר האסור ויש מפרשים שלא נאסר בכרם אלא הענבים שנאמר ותבואה הכרם והרי אם אין כאן ענבים אין כאן נזק לבעל הכרם ומ"מ כל שיש שם ענבים שהביאו שלישי על שניהם לבנות והמסרב חייב באחריותו ויש שפירש הטעם מפני שסתם שדות לזריעה הם עומדים והנוטע הוא המשנה ויש מפרשים שלשניהם אומרים לגדור ועל המסרב הוא אומר שחייב באחריותו:

תוספות רי"ד מסכת בבא בתרא דף ב עמוד א

השותפין שרצו לעשו' מחיצה כו' נפרצה אומרים לו גדור כ' רבי יצחק זצוק"ל מה שאנו מחייבין בעל הכרם לגדור יותר מבעל התבואה משום דהאיסור בא מחמת גפנים ולא מחמת זרעים שהגפנים יונקים למרחוק יותר מן הזרעים ואפי' למ"ד על הניזק להרחיק א"ע דילמא בכה"ג מודה דעל המזיק להרחיק א"ע דכמו גירי' דידי' דמי דכשנפרצה מתחיל להיזק שבכל שעה גדל באיסור וכמאן דעביד בידיה דמי למאן דדיין אצלו דגרמי כדמוכח בהגוזל עצים. ואינו נ"ל כלל מה שאמר דאין זה גירי' שהנזק מאליו יבא ולא מבעיא לר' יוסי אלא אפי' לרבנן דאמרי על המזיק להרחיק א"ע הי' מן הדין למצע ארבע אמות שביניהן או לבנות הגדר ששניהן מזיקין זא"ז ושניהן נאסרין. אלא טעמא דמילתא הוא כדכתבית במה"ק שאין רשאי אדם לסמוך את גפניו או אילנותיו עד המצר אא"כ הרחיק ד' אמות. או שיעשה גדר ולא משום טעמא דכלאים דהא בשאר אילנות ליכא כלאים אלא טעמא דמילתא הוי משום עבודת הכרם שלא יכניס מחרישתו בשד' חבירו כדפרישית התם.

יד רמ"ה מסכת בבא בתרא דף ב עמוד א

(יז) והא דתנן שותפין שרצו לעשות מחיצה בחצר בונין את הכותל באמצע. סברוה מאי מחיצה גודא. שנמצא שכל אחד מהן היה מכיר חלקו ולא נשאר ביניהם אלא לבנות את הכותל בלבד, והא קמ"ל דאע"ג דלא אירצו להדדי אלא למיעבד מחיצה לא מצי חד מינייהו למימר לא עבידנא אלא פסיפס דהיינו כותל העשויה חלונות, דמסתמא כי אירצו להדדי לסתם מחיצה המפסקת בין כל חצירות דעלמא הוא דאירצו להדדי דלא מפסקו מהדדי אלא בכותל.

ומאי משמע דהאי מחיצה לישנא דגודא הוא כדתניא מחיצת הכרם שנפרצה אומרים לו גזור חזרה ונפרצה אומרים לו גזור נתייאש ממנה ולא גדרה הרי זה קידש וחייב באחריותו כדבעין לפרושי לקמן. וטעמא דרצו לעשות מחיצה הא לא רצו לא כייפינן להו למעבד כותל אלא פסיפס אלמא היזק ראייה לא שמיה היזק ולית הלכתא הכין דקי"ל היזק ראייה שמיה היזק כדבעין למימר קמן. ומקשינן עלה אי הכי דהאי מחיצה גופה כותל היא, האי בונין את הכותל בונין אותה מבעי ליה, וממילא ידענא דאכותל דאיירי ביה מעיקרא קאי. ופריק אי תני בונין אותה הוה אמינא בפסיפס בעלמא סגיין, דפסיפס נמי מחיצה מיקרי. וטעמא דרצו הא לא רצו אפילו פסיפס נמי לא דאמר ליה לא ניחא לי למיעוטי בתשמישתא כולי האי ובבציר מהאי שיעורא סגי לי למיעבד מחיצה קמ"ל כותל כדפרישנא טעמא לעיל.

ושמעין מהא מתניתא דמחיצת הכרם המפסקת בין הכרם ובין שדה זרעים שנפרצה, אומרים לו לבעל הכרם גזור כדי שלא יסכך גפנו על תבואת חבירו. גדרה וחזרה ונפרצה אומרים לו גזור והא קמ"ל דכל זימנא וזימנא בעי התראה. נתייאש הימנה ולא גדרה והוסיף הזרע באחד ומאתים הרי זה קידש את הזרע וחייב באחריותו. ודווקא דומיא דנתייאש דגליא אדעתיה דלא ניחא ליה השתא למיגדר הלכך אם הוסיף הזרע במאתים אסור, דכיון דניחא ליה בעירוביה כמאן דזרע להו בידיים דמי. אבל אם היה דעתו לגודרה ולא הספיק לגודרה עד שהוסיף במאתים מותר, דדומיא דלא תזרע כרמך כלאים בעינן דניחא ליה. ותנן נמי במסכת כלאים פרק כרם שחרב (פ"ה מ"ו) כי האי גוונא הרואה ירק בכרם ואמר כשאגיע לו אלקטנו מותר, כשאחזור אלקטנו. אם הוסיף מאתים אסור.

(יח) ושמע מינה דמאן דהוה מחייב למיגדר בינו ובין חבירו ולא גדר ואתו גנבי וגנבו ליה מידי דרך הגדר חייב לשלומי ליה וכן כל מאן דגרם לאפסודא ממונא דחבריה כי האי גוונא ואף על גב דלא קא עביד מעשה והוא דמתרו ביה מעיקרא.

שו"ת שבט הלוי חלק ד סימן רא

ה.

כתב הטור סי' קנ"ז ס"ה בשם הרמ"ה דמאן דחייב למגדר בינו ובין חבירו ולא גדר ואתי גנבי וגנבי לי' מידי דרך הגדר חייב לשלם לי' וכן כל הגורם לאפסודי ממונא דחברא כה"ג, אף על גב דלא עביד מעשה, והוא דאתרי בי' מעיקרא ולא נהירא לא"א הרא"ש ז"ל דאפי' פורץ גדר בפני בהמת חבירו בידיים פטור מדיני אדם על הבהמה, יע"ש בב"י וברמ"א סו"ס קנ"ה מביא ב' הדעות ומסיים בדעת הרא"ש באחרונה, ודעת הרמ"ה כתובה הדור בספרו ריש ב"ב בשמעתין ומייתי לה מנפרצה אומר לו גזור וחייב והה"ד כל כיו"ב.

והרא"ש ודאי לשיטתו אזיל דהוא מן הסוברים לקמן פ"ב סי' י"ז דדינא דגרמי דינא הוא ולא קנסא, ונפרצה אומר לו גזור נכנס בסוג גרמי, ונדון הרמ"ה דאתי גנבי נכנס תחת סוג גרמא כמבואר לפי חילוקו שם, ובפוסקים חו"מ סי' שפ"ו, אבל לדעת הריצב"א ודעמי' דגרמי קנסא ומן הדין אין חילוק בין גרמא לגרמי, רק היכא דשכיח קנסו כמבואר כ"ז בסמ"ע וברמ"א ובש"ך שם, א"כ כיון דגרמא וגרמי חדא הוא והאי דאתי גנבי שכיח טובא וגם דומה ממש לנדון דנפרצה אומרים לו גזור דחייב הה"ד לרמ"ה כה"ג חייב ולא ס"ל החילוק של הרא"ש לקמן פ"ב שם דבשעה שנפרצה כבר התחיל הזיקא אף דאינו אסור עדיין דכבר כ' הש"ך דלדעת הפוסקים הנ"ל אין הכרח לכל החילוקים, ועוד י"ל דברי הרמ"ה דס"ל דכל דאתרו בי' גם בכל גרמא חייב אף דבעלמא מחלקינן בין גרמי לגרמא מ"מ באתרו בי' הו"ל כהאי דרמ"א חו"מ סי' שפ"ו ס"ג ובסמ"ג שם דאם הב"ד מנדין אותו לסלק הזיקא דגרמא ואם מכאן ואילך אינו מסלק חייב גם בגרמא, וס"ל להרמ"ה דהה"ד באתרו בי' התראה גמורה וקודם התראה הו"ל כשאר גרמא דפטור, וע"ע בב"י סי' קנ"ז בשם ר"מ גאון דאתו גנבי היכא דשכיח הו"ל גירי דילי' ובב"י פקפק עליו וי"ל. וע"ע ח"ו סי' רל"ה, ח"ט סי' רצ"ה+

חדושי הרמב"ן מסכת בבא בתרא דף ב עמוד א

אומר לו גזור. פירשו רבותינו הצרפתים ז"ל שאומרים לו גזור ואם לא אמרו לו גזור לא קדש אף על פי שלא היה בדעתו לגדרה, וכן פירשו נתיאש הימנה ולא גדרה שאם אמרו לו לגזור ולא שמע להם ונתיאש הימנה הרי זה קדש, אבל אם לא נתיאש הימנה אלא היה בדעתו לגדרה ולא הספיק עד שהוסיף במאתים לא קדש, שאין זרוע מאליו נאסר בתוספת אלא ברוצה בקיומו, דתנן במסכת כלאים (פ"ה מ"ו) הרואה ירק בכרם ואמר כשאגיע לו אלקטנו מותר, כשאחזור אלקטנו אם הוסיף במאתים אסור, ושנינו עוד (פ"ז מ"ז) הרוח שעלעלה את הגפנים על גבי התבואה יגזור מיד אם אירעו אונס מותר, הא למדת שאין זרוע מאיליו ובא נאסר בתוספת אלא ברוצה בקיומו או במתיאש, וזה שאין הגפנים והתבואה של אחד וכסבור שעל שניהם לגזור, אם לא אמרו לו לגזור ונתיאש לא קדש ואף על פי שהוסיף במאתים.

חדושי הרמב"ן מסכת בבא בתרא דף ב עמוד א

הכי גרסי' בכולהו נוסחי וכן גרס רש"י ז"ל נפרצה אומר לו גזור, ויש אומרים למה שנאן שתי פעמים לומר לך שאע"פ שהתרו בו פעם ראשונה וגדרה אם חזרה ונפרצה אומר לו פעם אחרת לגזור, ואין אומרים כיון שכבר התרינו בו בפירצה ראשונה יודע הוא שעליו לגזור, שמא הוא סבור שאין עליו לגדרה פעם אחר פעם לעולם, לפיכך צריך התראה, ואם לא

התרו בו לא קדש ואינו חייב בה כשם שלא קדש בפעם ראשונה בלא התראה. ור"ת ז"ל כתב בספר הישר שלו דהא אתא לאשמועינן שאם נפרצה והוסיף בארבע מאות וגדרה וחזרה ונפרצה והוסיף בד' מאות שאין תוספת זו מצטרפת לתוספת ראשונה, והכי קתני נפרצה אומר לו גדר נפרצה אומר לו גדר נתיאש הימנה ולא גדרה עד שהוסיף במאתים עכשיו הרי זה קידש, אבל בתוספת קמא לא נאסר שכיון שגדר בנתים בטל תוספת ראשונה שלא היה [בה] כדי לאסור וראשון ראשון נתבטל, כענין שאמרו בפ' בתרא דע"ז (ע"ג א') בענין מערה יין נסך, והשיבו עליו אי הכי כל זרוע ובא נאסר בתוספת לימא ראשון ראשון בטל, ולא קשיא דשאני התם כיון שסופו לבא והוא הולך וגדל מאיליו אינו בטל, מה שאין כן במערה שאינו איסור הבא מאיליו אלא תלוי בדעתו של מערה ובמעשה שלו ומיהו בכלאים כשגדר נתבטל שהרי אין סוף איסור לבא שהעירבוב הוא האוסר דתנן (כ"ו א') זה סומך לגדר מכאן וזה סומך לגדר מכאן.

וקשה לי והא לא קי"ל כמ"ד בענין יין נסך ראשון ראשון בטל וראיתי בתוספות שהן סומכין עליה ומפרשין אותה במערה ומפסיק לפי דעת רבינו תם ז"ל ולדעתנו אפשר דשאני יין נסך שאיסורו חמור שהוא במשהו, אבל שאר איסורין שיש להן שיעור במאה או במאתים כגון הכלאים והערלה אמרי' ראשון ראשון בטל, ומיהו דוקא בשלא יגיע האיסור לנותן טעם, אבל אם היה בנותן טעם כגון יין של כלאי הכרם או של ערלה שנתערב ביין היתר ויש בו כדי ליתן טעם שלא במינו דהיינו ששים, אפי' לא נפל שם בבת אחת לא אמרי' ראשון ראשון בטל שהרי נצטרף עד כדי ליתן בו טעם וטעמא לא בטיל, וזהו ששנינו (תרומות פ"ה מ"ח) סאה של תרומה שנפלה למאה ולא הספיק להגביהה עד שנפלה אחרת הרי זו אסורה ואיתא בשבת בפ' נוטל (קמ"ב א'), והוא הדין לערלה וכלאים אף על פי שאינו צריך להרים, והיא מפורשת אצלנו בארוכה בפרק בתרא דמסכת ע"ז. מ"מ לענין כלאים המחוברים אפשר כדברי ר"ת ז"ל דאמרינן בהו ראשון ראשון בטל, כיון דגדר וכבר נפסק האיסור ונעשה בו מעשה גדול להתירו.

וההיא דאמרינן בנדריים (נ"ז ב') בצל של שביעית שנטעו בשמינית ורבו גידוליו על עיקרו מהו גדוליו היתר ועיקרו איסור כיון שרבו גדוליו מותר ולא אמרי' ראשון ראשון בטל, התם נמי סוף גדולין לבא הוא, ויש אומרים התם היינו טעמא משום דגידוליו היתר והתירא לא בטל, ואף לדברי זה יכולין אנו לומר דכלאים נמי התירא הוא שהרי זה בפני עצמו וזה בפני עצמו ואין אחד מהם אסור עד שהוסיף במאתים, לפיכך זרוע ובא נאסר בתוספת ולא אמרינן ראשון ראשון בטל דהיתרא לא בטיל, אבל כשגדר בינתים כבר ביטלו בידיים ונתבטל ושוב אינו חוזר ונעור, ויש חולקים ואומרים שאם הוסיף בין שתי הפרצות במאתים נאסר ולא אמרי' ראשון ראשון בטל, ולפיכך שנו בברייתא אומר לו גדר שתי פעמים לומר לך שאם נתיאש ולא גדר עד שהוסיף במאתים עם תוספת ראשונה הרי זה קדש וחייב באחריותו.

חדושי הרשב"א מסכת בבא בתרא דף ב עמוד א

אומר לו גדר, פירשו בתוס' דלכך קתני אומר לו גדר דאם לא אמרו לו לא קדש ואפי' הוסיף באחד ומאתים, וטעמא דמלתא משום דכתיב המלאה הזרע אשר תזרע ודרשי' מיניה איסור יניקה וכדאמרי' (פסחים כ"ה א') זרוע מעיקרו בהשרשה זרוע ובא בתוספת ואתקש מלאה להזרע מה זרוע ניחא ליה אף מלאה דניחא ליה, והיינו דתנן הרואה ירק בכרם ואמר לכשאגיע לשם אלקטנו מותר לכשאחזור אלקטנו אם הוסיף במאתים אסור ותנן [הרוח] שעלעלה את הגפנים על גבי תבואה יגדור מיד אם ארעו אונס מותר אלמא לעולם לא קדש ואפי' בתוספת מאתים א"כ נראה דניחא ליה או שהוא מתיאש מלסלקו, וה"נ אם לא שאמרו לו לגדור ונתיאש לא קדש שאני אומר שמא סבור הוא שאינו חייב לגדור, ודקתני נמי נתיאש ממנה ולא גדרה מן הטעם הזה הוא שאלו לא נתיאש אף על פי שהוסיף באחד ומאתים בעוד שהוא מתעסק לגדרה לא קדש:

חדושי הרשב"א מסכת בבא בתרא דף ב עמוד א

והא דקתני נפרצה אומר לו גדר נפרצה אומר לו גדר תרי זמני יש מי שמפרש דאפי' אמרו לו בפעם הראשונה לגדור וגדרה אם נפרצה פעם שניה לא קדש א"כ התרו בו גם כן, שמא סבור הוא שאינו חייב לגדור בכל פעם שתפול לפיכך צריך הוא להתרות, ושמא בשני פעמים די לו שאלו נפרצה שלישיית הוא יודע שבכל פעם שנפרצה חייב הוא לגדור שהוא המזיק, ורת"ם ז"ל פירש בספר הישר דהא אתא לאשמועינן שאם נפרצה והוסיף קצת וחזרה ונפרצה והוסיף עוד עד שהוסיף בין שני הפעמים באחד ומאתים ואפי' בנתיאש מלגדרה אין תוספת אחרון מצטרף לתוספת ראשון, והכי קתני נפרצה אומר לו גדר נפרצה אומר לו גדר נתיאש ממנה ולא גדרה עד שהוסיף עכשו באחרונה באחד ומאתים קדש אבל תוספת ראשון אינו מצטרף שכיון שגדר בנתים ראשון ראשון בטל כענין שאמרו בפ' בתרא דע"ז (ע"ג א') בענין יין נסך במערה מחבית לבור, ולפי דבריו הא דאסרי' זרוע ובא בתוספת מאתים ולא אמרי' ביה ראשון ראשון בטל שאני התם משום דכיון שסופו לבא לידי תוספת מאתים בלא הפסק בכי הא לא אמרי' אבל הכא דאפסקי' בגדר אמרינן, ויש מי שדן מכאן בהפך שאם נתיאש ממנה ולא גדרה עד שהוסיף באחד ומאתים בין שני הפעמים קדש וחייב באחריותו דלא אמרי' ראשון ראשון בטל כדלא אמרי' בזרוע ובא דעלמא ובבצל של שביעית שנטעו בשמינית דנדריים (נ"ז א) ולא חלקו בין אפסקיה בין לא אפסקיה:

תלמוד בבלי מסכת חולין דף קטז עמוד א

המעביר עציץ נקוב בכרם - אם הוסיף מאתים אסור, הוסיף - אין, לא הוסיף - לא! אמר אביי: תרי קראי כתיבי, כתיב פן תקדש המלאה, וכתיב הזרע, הא כיצד, זרוע מעיקרו - בהשרשה, זרוע ובא, הוסיף - אין, לא הוסיף

רש"י מסכת חולין דף קטז עמוד א

הוסיף מאתים - הוסיף בתוך הכרם אחד ממאתים שגדל הירק או גרעיני הזרעים בתוכו דהוּוּ להוּ מאה ותשעים ותשעה דהיתר וחלק המאתים הוּי איסור אסור וכל שכן אם הוסיף יותר דכלאי הכרם אין בטלים עד שיהו בו מאתים דהיתר והאחד (ומאתים) של איסור